

Aan
AB

Datum
2 mei 2017

De PvdA en CDA fracties hebben op 17 maart 2017 vragen gesteld over de invloed van ganzenmest op de waterkwaliteit. Hierbij treft u de beantwoording van de vragen aan.

Contactpersoon
W.J. Rip
winnie.rip@waternet.nl

Doorkiesnummer
020-608 36 16

Onderwerp
Beantwoording vragen invloed ganzenmest op waterkwaliteit

1. Heeft het DB kennisgenomen van de explosieve toename van het aantal ganzen in met name waterrijk West-Nederland, zoals onder meer beschreven in artikelen in NRC Handelsblad (2 januari 2017 en 13 maart 2017, zie bijlagen) en in het maartnummer van het wetenschappelijke tijdschrift Ambio?

ANTWOORD: Het DB heeft kennisgenomen van de toename van het aantal ganzen in het beheergebied van Amstel, Gooi en Vecht.

2. Hebben waterrijke waterschappen, en waterschap Amstel, Gooi en Vecht in het bijzonder, zicht op de kwalijke effecten van uitspoeling van ganzenmest van de agrarische graslanden en natuurgebieden en daarmee een enorme toename van het aantal nutriënten op de waterkwaliteit?

ANTWOORD: Het aandeel dat ganzenmest bijdraagt aan de nutriëntenbelasting van oppervlaktewater is gering. De bijdrage van watervogels aan de belasting van het oppervlaktewater in Nederland wordt geschat op 612.000 kg N/jaar en 56.000 kg P/jaar. Als dit wordt vergeleken met de totale N- en P belasting van het oppervlaktewater (76,1 miljoen kg N/jaar, 6,5 miljoen kgP/jaar) komt het aandeel dat watervogels bijdragen uit op respectievelijk 0,8 en 0,9 procent. Hierbij wordt uitgegaan dat 100% van de door de watervogels geproduceerde mest terecht komt in het oppervlaktewater. Dit is echter niet het geval. De mest die watervogels produceren zijn van de landbouwgewassen zelf afkomstig en worden grotendeels op de landbouwgronden achter gelaten waar ze foerageren. De watervogelmest fungeert daar weer als bemesting voor het gewas en wordt grotendeels opgenomen. Ganzen eten alleen vegetatie en daardoor is de fosforbelasting relatief laag. Fosforbelasting vanuit visetende vogels zoals aalscholvers is veel hoger. Daarom worden aalscholver kolonies hydrologisch geïsoleerd, zoals in Naardermeer.

3. Wordt de waterkwaliteit gemonitord in de aangegeven gebieden, meer dan alleen voorafgaand aan watergebiedsplannen?

ANTWOORD: Ja. In alle polders van AGV is een vast meetnet waarbij minimaal maandelijks bij het gemaal de waterkwaliteit fysisch-chemisch wordt bemonsterd. Bij specifieke vragen liggen er soms meer monsterlocaties in de polders voor maandelijks bemonstering en voorafgaand aan een watergebiedsplan is de monitoring intensiever. In alle polders wordt elke 3 jaar op een tiental locaties verdeeld over de polder 1 maal vegetatie onderzocht. In KRW lichamen en Natura2000 gebieden liggen meerdere monsterlocaties waar maandelijks fysisch-chemische bemonstering plaats vindt. En in KRW lichamen wordt de ecologie bemonsterd voor vegetatie, macrofauna, algen en vis op meerdere locaties met een frequentie die varieert tussen jaarlijks en elke 6 jaar.

Notitie

4. Is het DB van mening dat met de ganzenplaag in ons waterrijke gebied de waterkwaliteit, en dus het waterbelang in het geding is, en dat op grond van artikel 68 van de Flora- en Faunawet de overlast van ganzen en de mestproblematiek bestreden dient te worden?

Datum
2 mei 2017

Pagina
2 van 4

ANTWOORD: De ganzenoverlast is wat betreft nutriënten belasting een relatief gering probleem voor de ecologische waterkwaliteit.

In plaats van de Flora- en Fauna wet geldt sinds 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming. Op grond van deze wet is het vanwege de vraat van ganzen van belang om de overlast van ganzen te bestrijden.

5. Kan het DB een overzicht geven van de rust- en foerageergebieden van de ganzen in de provincies Noord-Holland en Utrecht voor zover deze tot het gebied van waterschap Amstel, Gooi en Vecht behoren?

ANTWOORD: Provincie Noord-Holland heeft Noordpolder beoosten Muiden, Hilversumse Ondermeent, delen van Nieuwe Keverdijkse polder, Heintjesrak- en Broekerpolder, Noord-Westen van Horstermeer, Aertsveldse Polder Oost en Aertsveldse polder West aangewezen als rust- en foerageergebieden voor ganzen. Provincie Utrecht heeft polders Mijnden, Breukelen-Proostdij, Ganzenhoef, Bethunepolder, Maarsseveen-Westbroek en Achttienhoven aangewezen.

De exacte ligging van de rust- en foerageergebieden van ganzen kunt u op onderstaande websites vinden.

provincie Noord-Holland: [https://bestanden.noord-holland.nl/internet/begroting2014/5.4.1_Uitvoeringskader_Ganzen_provincie_Noord-Holland_def\(1\).pdf](https://bestanden.noord-holland.nl/internet/begroting2014/5.4.1_Uitvoeringskader_Ganzen_provincie_Noord-Holland_def(1).pdf)
provincie Utrecht: <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/jacht/ganzen/>

6. Kan het zo zijn dat het aantal gebieden de afgelopen jaren is toegenomen door aanleg van meer waterrijke (natuur)gebieden en Natura2000-gebieden die over het algemeen eldorado's voor de ganzen vormen, mede omdat ze daar ongestoord kunnen broeden?

ANTWOORD: Nee. De provincies hebben de afgelopen jaren niet meer rust- en foerageergebieden aangewezen. De broedgelegenheid voor ganzen, in de waterrijke (natuur)gebieden en Natura2000-gebieden, is niet beperkend voor het aantal ganzen.

Het draagvlak voor de hoeveelheid ganzen in de waterrijke en Natura2000-gebieden wordt bepaald door de voedselhoeveelheid op agrarische graslanden rondom de waterrijke en Natura2000 gebieden.

7. Kan het DB kwantificeren wat de kans is dat de KRW-doelstellingen (m.b.t. de verbetering van de waterkwaliteit) in het geheel niet gehaald kunnen worden binnen de daarvoor geldende termijn door naast de problematiek van nutriënten uit veengrond en intensieve landbouw ook die van verdere toename van ganzenmest in ons gebied?

ANTWOORD: Inschatting is dat de huidige bemesting door ganzen niet de bepalende factor is voor het niet behalen van KRW doelstellingen.

Notitie

Datum
2 mei 2017

Pagina
3 van 4

8. Wordt de schade die aangericht wordt aan natuurwaarden, zoals door het lokaal (over)begrazen van riet of andere oevervegetatie, en de schaal waarop dit gebeurt, voldoende goed gedocumenteerd? En zo ja door wie?

ANTWOORD: Behalve via de KRW vegetatie monitoring wordt niet specifiek de schade door vraat van ganzen systematisch geïnventariseerd in het beheergebied van AGV. Wel zien we in veel oevers van plassen en polders in het beheergebied van AGV vraatsporen. En is in diverse KRW onderzoeksmaatregelen aangetoond, dat oevervegetatie en ondiepe ondergedoken vegetatie zich beter ontwikkelt beter als deze wordt beschermd tegen vraat door kooien. Bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers wordt meestal via monitoring effect van vraat vastgesteld. Vraat door ganzen op oever- en watervegetaties is met name een groot probleem bij rietvegetaties in grotere wateren. Vraat kan het behalen van de KRW en Natura2000 doelen belemmeren.

9. Is er samenwerking van waterschap Amstel, Gooi en Vecht met de provincies Noord-Holland en Utrecht bij de maatregelen om de overlast van ganzen te bestrijden? Welke rol kan het waterschap spelen bij de uitvoering van bijv. het ganzenpopulatiebeheer?

ANTWOORD: Er is geen praktische samenwerking tussen provincies en waterschap in de bestrijding. In opdracht van gemeente Amsterdam bestrijdt Waternet actief de ganzenvraat in de Amsterdamse eigendommen: Terra Nova, Waterleidingplas en Loenderveense Plas Oost.

De rol die het Waterschap AGV in ganzenpopulatiebeheer kan spelen is:

- kennis over de ganzenbestrijding inbrengen mede op basis van ervaring bij Amsterdamse eigendommen;
- aandringen bij partners om actie te nemen;
- mogelijk meefinancieren van actieve bestrijding.

10. Dringt het DB aan bij de betreffende instanties om tijdig in 2017 te beginnen met het treffen van maatregelen, zodat de negatieve effecten op de waterkwaliteit in ons waterschap worden gereduceerd?

ANTWOORD: Op diverse momenten wordt dringend gevraagd aan de provincies Noord-Holland en Utrecht om maatregelen te treffen. Bijvoorbeeld in het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen wordt in de uitvoeringsovereenkomst de bestrijding van ganzen en kreeften opgenomen.

De provincie kan een ontheffing afgeven voor populatiebeheer van ganzen aan een faunabeheereenheid (FBE) op basis van een door de provincie goedgekeurd faunabeheerplan. Voor populatiebeheer van ganzen in de polder Loenderveen is ontheffing verleend.

In 2012 is een ganzenakkoord ter bestrijding van ganzen gesloten tussen alle provincies en de zeven natuur- en landbouworganisaties. Het akkoord zou op 1 januari 2014 van kracht gaan, maar is inmiddels weer van tafel door onenigheid over de winterrust voor de vogels.

Toch hebben provincies Utrecht en Noord-Holland aangegeven zoveel mogelijk in lijn met de afspraken uit het ganzenakkoord het ganzenbeheer vorm te willen geven. De provincie Utrecht werkt hierin samen met de Land- en Tuinbouworganisatie, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, het Utrechts

Notitie

Landschap, het Utrechts Particulier Grondbezit, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Utrechtse Agrarische Natuurverenigingen. Om, in lijn met het Ganzenakkoord, in 2017 uit te komen op een schadeniveau dat vergelijkbaar is met het referentiejaar 2005 is berekend dat jaarlijks ongeveer 23.000 overzomerende grauwe ganzen uit de populatie verwijderd moeten worden. Er zijn in Nederland ruim 10 keer zoveel ganzen in de winter (wintergasten) aanwezig dan in de zomer. Geschat wordt dat het aantal jaarlijks met 18 procent groeit. Met name de wintergasten foerageren op landbouwgronden. De overzomerende ganzen zijn tijdens broed- en ruiperiode voornamelijk aanwezig in waterrijke (natuur)gebieden.

Datum
2 mei 2017

Pagina
4 van 4

11. Is er een relatie bekend tussen de ganzenpopulatie, het risico van verspreiding van de vogelgriep en het waterbeheer?

ANTWOORD: Er wordt veel onderzoek gedaan naar brontracering van vogelgriepbesmettingen, naar migratieroutes van wilde vogels en naar de verspreiding van vogelgriepvirussen bij wilde vogels en in de pluimveesector. Het vogelgriepvirus wordt hoogstwaarschijnlijk met migratie door wilde vogels vanuit Siberië naar Europa meegenomen. Er is geen relatie bekend tussen vogelgriep en waterbeheer.

12. Kan het DB ons informeren of de over-populatie van ganzen leidt tot verdringing van andere diersoorten en daarmee schade doet aan de biodiversiteit. Evenals de biodiversiteit van de flora door kaalvraat ook in natuurgebieden. En daarmee dan tevens nadelige gevolgen voor de KRW?

ANTWOORD: De over-populatie van ganzen kan door vraat de oeervervegetatie en ondiepe ondergedoken vegetatie in hun ontwikkeling belemmeren. Dat geldt tevens voor diersoorten die afhankelijk zijn van het riethabitat en ondergedoken vegetatie. Dit blijkt ook uit diverse KRW onderzoeken op meerdere plaatsen in het beheergebied van AGV.

13. Als mede door ganzenpoep de KRW-richtlijnen niet worden gehaald, is het waterschap dan aansprakelijk voor de negatieve gevolgen waar ze geen invloed op kan uitoefenen?

ANTWOORD: Binnen de KRW hebben Rijk, provincies en waterschappen ieder hun eigen verantwoordelijkheid. De provincies zijn verantwoordelijk voor het vastleggen van de doelen. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de eigen maatregelen die nodig zijn om de doelen te halen. Bij het niet halen van de doelstellingen moet het Rijk uiteindelijk verantwoording afleggen aan Brussel. Ook neemt het Rijk generieke maatregelen. Waterschappen kunnen uiteindelijk alleen afgerekend worden op het niet uitvoeren van eigen maatregelen.